

Кърт Вонегът
Случаят „Еуфио“

Госпожи и господа от Федералната Комисия по комуникациите, радвам се, че имам възможност да свидетелствам по този случай пред вас.

Много съжалявам, по-точно боли ме сърцето, че мълвата за това откритие вече плъзна навсякъде. След като тя стигна и до вас, ще ви разкажа цялата история и дано с Божията помощ успея да ви убедя, че Америка не се нуждае от него.

Няма да отрека, че ние тримата – Лу Харисън, журналист в радиото, д-р Фред Бокман, физик и аз, професор по социология, постигнахме пълна душевна хармония. Не намирам в търсенето на душевна хармония нищо лошо. Но ако някой има намерение да върви по нашия път, не знам дали не е по-добре да си докара инфаркта по по-прост начин.

Лу, Фред и аз изживяхме абсолютното щастие, седейки в креслата си пред една включена в мрежата джаджа с размерите на малък телевизор. Без билки, рецепти, вдигане на гири, заравяне на носа в чуждите проблеми с цел самозабрава. Без хобита, даоизъм, челни стойки и медитации в лотос. Според мен много хора интуитивно са предвиждали това устройство като връх в човешката цивилизация: евтина електроника, която се произвежда лесно и внася спокойствие с едно завъртане на копчето. Виждам, че го имате и тук.

За първи път чух за космичния транквилан преди шест месеца. Тогава, за съжаление, се запознах с Лу Харисън. Той е основният водещ на единствената радиостанция в града. Изкарва си прехраната с това, че е много устат и не се изненадвам, дето именно той е поставил въпроса пред вас.

Лу води, наред с останалите около тридесет програми, и седмичната научна рубрика. Всеки път кани някой професор от колежа Уайъндот и разговарят за работата му. И така преди шест месеца Лу направи предаване с един млад мечтател и мой приятел от университета – д-р Фред Бокман. Аз самият закарах Фред до радиото, а той ме покани да вляза и да гледам. Дявол да ме вземе!

Фред Бокман е на трийсет, но изглежда на осемнайсет. Върху него животът не е оставил своите следи, защото Фред не му е обръщал особено внимание. Занимавал се е изключително с осемтонния си чадър, чрез който подслушва звездите. На тази тема бе и интервюто с Лу Харисън. Става дума за една огромна радиоантена, монтирана върху телескопичен статив. Доколкото разбирам, вместо да наблюдава звездите през телескоп, той насочва това чудо към космоса и улавя радиосигналите,

идващи от различни небесни източници.

Там горе, естествено, няма хора, които се занимават с радиоразпространение. Въпросът е, че много небесни тела излъчват енергия и част от нея може да бъде уловена в честотата на радиовълните. Устройството на Фред умее да открива звезди, които са скрити зад обширни облаци космически прах. Тези радиосигнали преминават през тях и достигат антената на Фред.

Но в интервюто, Лу Харисън остави най-интересното за накрая.

– Всичко това е твърде впечатляващо, д-р Бокман, – рече той, – разкажете ни обаче какво друго открива вашият радио телескоп, нещо, което обикновените светлинни телескопи не улавят?

Тук избухна бомбата.

– Открихме около петдесет точки във вселената, които не са забулени от космически прах и излъчват мощни радиосигнали – отвърна Фред. – Но досега там не са отбелязани никакви небесни тела.

– И така – продължи уж изненадан Лу, – Това вече е нещо! Госпожи и господа, представям ви, за първи път в историята на радиопредаванията, невероятните небесни пулсации на д-р Фред Бокман.

Бяха прокарали жица до антената на Фред в университета. Лу даде знак на инженера да включи сигналите.

– Госпожи и господа, гласове от неизвестността!

Звукът едва се чуваше – представляваше тихо съскане, което ту затихваше, ту се усилваше, нещо като изпускане на въздух от гума. Трябваше да го слушаме пет секунди. Когато инженерът изключи копчето, ние с Фред се хилехме като идиоти. Усещах се спокоен и щастлив. Лу Харисън имаше вид на човек, попаднал в гримьорната на Кобакабана. Той погледна смаян часовника в студиото. Монотонното съскане беше звучало цели пет минути! Ако инженерът не беше натиснал случайно копчето с ръкав, звуците още щяха да се леят.

Фред се засмя нервно, а Лу втренчи поглед в сценария.

– Шум от неизвестността – рече най-сетне той. – Д-р Бокман, предлагали ли са ви някакво име за тези интересни пулсации?

– Не – отвърна Фред. – Нямам нито име, нито сносна хипотеза.

Обектите, издаващи странния шум, все още не са обяснени научно, но аз предложих название, което доста приличаше на етикет – „Бокманова Еуфория“. Може да не сме наясно какви са тези източници, но знаем как въздействат, затова смятам, че името е добро. Еуфория значи

чувство на щастие, приповдигнатост на духа. Не съществува по-точна дума.

След като напуснахме студиото Фред, Лу и аз преливахме от дружески чувства.

– Не си спомням някое друго предаване да ми е доставяло такава наслада – рече Лу. И макар че не е от най-откровените, в случая не лъжеше.

– Това е едно от най-необикновените събития в живота ми – добави Фред. – Удоволствието бе неподражаемо.

Бяхме объркани от чувствата си и се разделихме на бърза ръка. Копнеех за вечерното си питие, но у дома ме чакаше друга вълнуваща сцена.

Къщата бе тиха. Трябваше да я обиколя два пъти, докато разбере, че не съм сам. Жена ми – Сюзън – добро и любящо същество, винаги усърдно отдадено на домакинските си задължения – лежеше на канапето, мечтателно загледала в тавана.

– Мила – рекох аз внимателно – Прибрах се. Време е за вечеря.

– По радиото днес слушах Фред Бокман – отвърна тя с безразличен глас.

– Знам. Присъствах в студиото.

– Той не беше на този свят – въздъхна тя. – Направо не беше. Този космически шум... Когато включиха онова устройство, сякаш всичко се отърси от мен. Лежа и се опитвам да се свързва.

– А-ха – рекох аз и прехапах устни. – Най-добре да отида да прибера Еди.

Еди е десетгодишният ми син, капитан на непобедимия махленски отбор по бейзбол.

– Не си прави труда, тате – прозвуча детски глас от мрака.

– Вече си вкъщи? Какво има? Защо не играете? Да няма атомна война?

– Ами. Изиграхме осем игри.

– Напердашихте ги тъй, че се отказаха, така ли?

– А, не, добре играха. Но по едно време – очите на момчето се разшириха, – на всички сякаш им стана безразлично и си тръгнаха. Аз също се прибрах и открих госпожа майка ми да лежи тук. Затова се опънах на пода.

– Защо? – попитах аз недоумяващо.

– Тате – отвърна Еди замислено – да пукна, ако знам.

– Еди! – скастри го майка му.

– Мамо – отвърна Еди – да пукна, ако и ти знаеш.

Обзалагам се, че никой не можеше да намери обяснение, но ми шукна нещо. Набрах номера на Фред Бокман.

– Фред, от вечеря ли те вдигнах?

– Де да беше така, – отвърна Фред. – В къщи няма какво да се яде. Оставих колата на Марион да пазарува. Тя сега търси отворена бакалница.

– Не е могла да запали колата, така ли?

– Напротив – рече Фред. – Отишла да пазарува. Но се почувствала толкова добре, че решила да се прибере пеша.

Фред звучеше доста мрачно:

– Право на жените е да са своенравни, но не понасям лъжите.

– Марион и лъжи? Не ти вярвам.

– Опитва се да ме убеди, че всичко живо си тръгнало от пазара. Продавачи, купувачи...

– Фред – казах аз. – Трябва да поговоря с теб. Може ли да дойда след вечеря?

Когато стигнах във фермата на Фред Бокман, той седеше като втрещен пред вечерния вестник.

– Целият град се е побъркал – започна той. – Без никаква причина колите спирани до тротоарите, като че минава пожарна. Пише дори, че хората замлъквали наред изречението и зяпали така цели пет минути. Хиляди се шляели в студа само по риза, ухилени като в реклама на паста за зъби.

Той шумно затвори вестника.

– За това ли искаше да говорим?

Аз кимнах.

– Цялата бъркотия е станала, докато сме предавали онзи шум, та си помислих...

– Вероятността е едно на милион. И все пак може да има връзка – отвърна Фред. – Трябва да се провери съвпада ли по време.

– Но повечето хора не са слушали предаването.

– Не е нужно... ако теорията ми е вярна. Ние уловихме слабите сигнали от космоса, усилихме ги около хиляда пъти и ги препредадохме. Всеки, който е бил в обхвата, волю или неволю, е получил солидна доза облъчване – той повдигна рамене. – Все едно да минеш през нива с горяща марихуана.

– Добре де, а на теб защо не са ти въздействали досега при работа?
– Защото никога не съм усилвал и препредавал сигналите. Всъщност радиопредавателят ги е направил магически.
– И какво ще правиш сега?
Фред погледна изненадано.
– Какво да правя ли? Най-много да напиша материал за някое подходящо списание.

Изведнъж входната врата се отвори без чукане и в стаята влетя Лу Харисън – червен и запъхтян. Свали палтото си със замах на бикоборец и рече:

– И ти ли го работиш за същото? – пръстът му сочеше към мен.
Фред премигна.
– За какво да ме работи?
– За милионите – отвърна Лу. – За милиардите.
– Чудесно – намеси се Фред. – За какво говориш?
– За шума от звездите! Хората го харесват. Направо ги подлудява. Не видя ли вестниците? – той поизтрезня за момент. – Нали се дължи на шума, докторе?
– Сигурно – отвърна Фред със загрижен вид. – А как си представяш, че можем да се доберем до тези милиони или милиарди?
– В комбинация с недвижима собственост! – отвърна бързо Лу. – Помислих си, Лу, как можеш да залагаш на тази измишльотина, щом нямаш монопол над вселената? Рекох си, как би могъл да продаваш това нещо, когато всеки може да го има безплатно, докато го излъчваш?
– Може би то въобще не бива да се продава – подхвърлих аз. – Искам да кажа, не сме наясно...
– Щастието лошо нещо ли е? – прекъсна ме Лу.
– Не – съгласих се аз.
– Добре, ние с чудото от звездите ще правим хората щастливи. Да не искаш да кажеш, че е вредно?
– Не, хората трябва да са щастливи – отвърна Фред.
– Отлично! – продължи Лу въодушавено – Тъкмо работа за нас! Хората без да се замислят ще купуват тук недвижими имоти.

Той погледна навън:

– Това например е плевня. Можем да започнем от нея. Слагаме един предавател, пускаме жица до твоята антена и подхващаме строителството.

– Извинявай – намеси се Фред, – но нещо не разбирам. Това място не става за нищо. Лоши пътища, няма автобус и магазини, гледката не струва, а земята е ужасно камениста.

Лу побутна Фред с лакът.

– Докторе, докторе, та какви недостатъци са това? С преподавателя в плевнята, ти можеш да им дадеш най-ценното нещо на света... щастиего!

– Еуфорични висоти! – рекох аз.

– Страхотно! – каза Лу. – Аз се заемам с клиентите, а ти докторе, ще седиш в плевнята с ръка на копчето. Стъпи ли клиент в „Еуфорични висоти“ и ти го инжектираш с щастие, нищо на света не може да го спре да плати за това.

– Няма да остане нито една незаселена къща! Само енергията да не спира – рекох аз.

– Като продадем всички места наоколо, – рече Лу с блеснали очи, – местим преподавателя и почваме нов обект. Може да направим цяла флота от преподаватели – той щракна с пръсти. – Разбира се, ще ги качим на кола.

– Не знам защо, но не мисля, че полицията ще погледне с добро око – намеси се Фред.

– Като дойдат да разследват, ти врътваш копчето и отлитат на седмото небе – той повдигна рамене. – По дяволите, защо да не проявим благородство?! Ще им харижем едно ъглово местенце?!

– Не – каза тихо Фред, – това значи да не мога никога да погледна в очите свещеник.

– Пускаш му и на него щастие – рече Лу безгрижно.

– Не – Фред беше категоричен. – Съжалявам.

– Добре, – Лу стана и закричи из стаята. – Знаех си. Имам и друг вариант. При това напълно законен. Ще направим малък усилвател с преподавател и антена върху него. Изработването му няма да струва повече от 50 долара, затова ще му сложим достъпна цена – примерно петстотин. Подписваме договор с телефонната компания да пренася сигнала от твоята антена до клиентите ни. Те приемат сигнала от телефонната линия, усилват го и го излъчват в домовете си. Пълно щастие! Разбираш ли? Вместо да пуска радио или телевизия, всеки ще иска да си достави щастие. При това без актьори, декори, скъпи камери – нищо друго освен едно свистене.

– Можем да го наречем еуфориофон – предложих аз, – или за по-кратко „Еуфио“.

– Страхотно, страхотно! – извика Лу. – Какво ще кажеш, а, докторе?

– Не знам – Фред изглеждаше разтревожен. – Тези неща не са по моята част.

– Трябва да признаем, че никой не е специалист по Всичко, докторе – възбудено рече Лу. – Аз поемам търговската част, ти... техническата.

И се нагани да облече палтото си.

– Или може би не искаш да си милионер?

– А, защо, искам! – каза бързо Фред. – Съвсем сериозно.

– Добре – Лу отупа ръцете си. – Първата ни задача е да построим едно от устройствата и да извършим изпитанията.

Това наистина бе в бранша на Фред и забелязах как наостри слух.

– Джаджата, която ни е нужна, не е особено сложна – рече той. – Предполагам, че ще я скалпим бързо и до края на следващата седмица можем да я изпробваме, ей тука.

Първото изпитание на еуфориофона или накратко – еуфиото – се осъществи в хола на Фред Бокман един съботен следобед, пет дни след сензационното радиопредаване.

Морските свинчета бяха шест – Лу, Фред, жена му Марион, аз, съпругата ми Сюзън и сина ми Еди. Бокманови наредиха столовете в кръг около малка салонна масичка. Върху нея стоеше сива, стоманена кутия, от която излизаше дълга като камшик антена – стигаше чак до тавана. Фред се зае с кутията, а ние бърборехме за това-онова, подкрепяйки се със сандвичи и бира. Еди, разбира се, не пиеше бира, въпреки че нещо за успокоение нямаше да му дойде зле. Бяхме го докарали във фермата, откъсвайки го от някакъв мач и имаше опасност да си го изкара върху колекцията на Бокманови от старинни предмети. Запалено се забавляваше с ръжена от камината и стара топка за тенис точно до френския прозорец.

– Еди – извика му вече за десети път Сюзън. – Моля те, престани!

– Няма страшно! – без да му пука рече Еди като продължи да блъска с все сили топката в стената и да я лови само с една ръка.

Марион, която влагаше в тази колекция целия си майчински инстинкт, едва потискаше безпокойството и гнева си – Еди бе обърнал хола на спортна зала. Лу се опитваше да я успокои.

– Нека троши. След някой и друг ден ще можеш да си позволиш дворец!

– Готово! – възкликна Фред.

Ние го погледнахме колебливо. Той включи щепсела на

телефонната жица в сивата кутия. Така бе осъществена пряката линия до неговата антена в университета. Часовников механизъм щеше да държи антената насочена към един от мистериозните обекти в небето – онзи, който най-силно генерираше Бокмановата еуфория.

Той извади някаква жица от сивата кутия и я включи в електромрежата. После сложи ръка на копчето и попита:

– Е, готови ли сте?

– Недей, Фред! – прошепнах, скован от страх.

– Включи го! Включи го! – намеси се Лу – Днес нямаше да получим дори телефон, ако Бил не се бе решил да помоли някой си...

– Аз ще стоя тук до копчето. Ако нещо стане, ще го изключа – окуражи всички Фред.

Нещо щракна, бръмна и еуфиото се задейства.

Дълбока, всеобща въздишка изпълни пространството. Топката падна от ръцете на Еди. Той премина през стаята, сякаш носен от старинен валс, коленичи пред майка си и нежно положи глава в скута ѝ. Фред напусна мястото си край бутона на еуфиото и затананика с притворени очи.

Пръв се обади Лу Харисън, продължавайки започнатия разговор с Марион.

– Та кой го е грижа за материалните неща?! – разпалено рече той и се обърна към Сюзън за подкрепа.

– Аха! – кимна Сюзън в мечтателен унес. Ръцете ѝ се обвиха около Лу, а устните ѝ се впиха в неговите за цели пет минути.

– Ей – рекох аз, потупвайки Сюзан по рамото. – Вие двамата го давате страхотно. Не е ли чудесно, Фред?

– Еди – рече подканващо Марион, – мисля, че в килера има истинска бейзболна топка. Много твърда. Сигурно ще ти е по-приятно да поиграеш с нея, вместо с тази стара мекица за тенис.

Момчето не помръдна.

Фред все така усмихнат продължаваше да броди из стаята със затворени очи. Закачи с тока на обувката си шнура на една нощна лампа и се стовари с лице в пепелта на камината.

– Ехо-о! – извика от там. – Как сте?! Цапнах си главата в решетката!

Лежеше в пепелта и час по час се кискаше без да отваря очи.

– На вратата се звъни от доста време – обади се Сюзън, – но ми се струва, че това няма значение.

– Влизай, влизай! – провикнах се аз.

Кой знае защо думите ми се видяха смешни на всички. Разкикотихме се с все сила. Включително и Фред – устните му издухваха пепел на малки сиви облачета.

В къщата се бе появил нисък, сериозен мъж на почтена възраст в бяла престилка. Стоеше във вестибула и озадачено ни гледаше.

– Аз съм млекарят – неуверено каза той, показайки някаква бележка към Марион. – Не мога да разчета последния ред. Какво пише тука? Селско сирене, сирене, сирене...

Гласът му постепенно затихна и млекарят приклекна на пода до Марион като шивач, който ще прави подгъв на палтото ѝ. Мълча около четиредесет минути, след което по лицето му пробяга безпокойство.

– Мога да остана само минутка. Камионът ми е паркиран, не ти е работа... Всичко съм запушил – рече той и понечи да се изправи.

Лу завъртя копчето на звука и усили еуфиото. Млекарят се свлече на пода.

– А-а-а! – възкликна компанията.

– Време само да си седиш къщи – поде млекарят. – По радиото казах, че някакъв атлантически тайфун ще ни забърше с опашка.

– Нека ни забърше! – отвърнах аз. – Оставил съм си колата точно под едно голямо, изсъхнало дърво.

Всички без изключение схванаха шегата. Аз се отпуснах назад в топлата мъгла на мълчанието. Без никаква мисъл в главата. Тези паузи траеха сякаш секунди, преди да ги прекъсне някой новодошъл. Сега като си дам сметка, разбирам, че са продължавали поне по шест часа.

Спомням си, че от една такава пауза ме извади продължително звънене.

– Нали казах, влизай! – промърморих аз.

– И аз влязох – измърмори млекарят.

Вратата се отвори и един пътен полицай се опули насреща ни.

– Кой, по дяволите, е спрял млекарския камион насред пътя!? – настойчиво попита той.

Погледът му спря върху млекаря.

– Аха-а! Не знаеш ли, че някой може да се пребие на този завой, заради тебе?! – полицаят се прозя, гневното му изражение се стопи в широка усмивка. – Всъщност, вероятността е много малка. Не знам защо повдигнах този въпрос.

Седна до Еди и приятелски го попита:

– Хей, момче, падаш ли си по патлаците? – извади оръжието си и му го подаде. – Виж, същия като на Рамбо.

Еди взе пистолета, прицели се в колекцията на Марион от старинни бутилки и стреля. Едно голямо синьо шише се пръсна на сол, разбивайки близкия прозорец. През счупеното стъкло нахлу студен въздух.

– Че той ставал за ченге! – изкиска се Марион.

– Господи, какво щастие! – възкликнах аз, чувствайки, че ще заплача. – Какво прекрасно дете имам, какви прекрасни приятели! Каква прекрасна съпруга!

Чух още два изстрела, след което изпаднах в блажена забрава.

Пак ме стресна външният звънец.

– Колко пъти да повтарям! Влезте, за Бога! – провикнах се аз, без да отварям очите си.

– Аз влязох – като ехо повтори млекарят.

Чух шум от много крака, но не изпитвах никакво любопитство. Малко по-късно забелязах, че дишането ми е затруднено. Проучването показва, че съм се смъкнал на пода и няколко млади скаута са разположили бивака си върху гърдите и корема ми.

– Искаш ли нещо? – попитах новият заселник, чийто топъл, равномерен дъх усещах в лицето си.

– Отрядът на бобрите ме изпрати за стари вестници, но остави! – рече той. – Трябваше да ги носим някъде.

– Родителите ти знаят ли къде си?

– Разбира се. Разтревожили се и тръгнали да ни търсят. – Той посочи с палец няколко двойки, наредени до перваза. С широка усмивка те посрещаха атаките на вятъра и дъжда през счупения прозорец.

– Мамо, нещо изгладнях – рече Еди.

– О, Еди, не карай майка си да готви точно сега! Толкова хубаво се забавляваме – каза Сюзън.

Лу Харисън отново завъртя копчето за усилване на еуфиото.

– Е, момче, какво ще кажеш сега?

– А-а-а! – възкликнаха всички.

Когато съзнанието отново надделя над забравата, опипах с ръце наоколо за Отряда на бобрите. Те бяха изчезнали. Отворих очи и видях, че и Еди, и млекарят, и Лу, и полицаят шумно се забавляват пред един широк прозорец. Вятърът отвън беснееше с все сила и дъждовните капки биеха през счупения прозорец като куршуми. Побутнах леко Сюзън и двамата отидохме да видим какво толкова ги забавлява.

– Ще падне, ще падне, ще видите – извика неудържимо млекарят.

Ние със Съюзън дойдохме точно навреме – един голям бряст бавно се наклони и премаза на две колата ни. Присъединихме се към възторжените възгласи!

– Хра-а-ас! – възкликна Съюзън, а аз се смях, докато ме заболя коремът.

– Извикайте Фред – рече настоятелно Лу. – Ще изтърве момента, когато хвъркне плевнята!

– М-м! – обади се Фред от камината.

– О, Фред, изтърва момента – каза Марион.

– Сега наистина ще видим нещо страхотно – провикна се Еди. – Този път ще пострадат електрическите жици. Гледайте как се огъва тази тополя!

Дървото се накланяше все по близо до тях. Един силен порив на вятъра го събори сред истински фойерверк от искри и изпокъсани жици. Светлината в къщата угасна.

В тишината се чуваше само воят на вятъра.

– Защо спряха пулсациите? – попита вяло Лу. – Еуфиото... е изключило!

Откъм камината се разнесе ужасен стон.

– Господи, май че имам мозъчно сътресение.

Марион клекна до съпруга си и се завайка:

– Горкият ми мъж! Какво ти е станало, скъпи?

Погледнах жената, която бях прегърнал – ужасна, мръсна стара вещица, със зачервени очи и коса като на древната Медуза.

– Ух – рекох аз и се дръпнах с погнуса.

– Скъпи, – проплака вещицата – това съм аз, Съюзън.

Въздухът се изпълни със стенания и вопли за храна и вода. В стаята изведнъж стана адски студено. Само преди минута си мислех, че съм в тропиците.

– Кой, по дяволите, ми е взел pistolета? – мрачно попита полицаят.

Едно момче от пощенската компания „Уестърн Юниън“, което досега не бях забелязал, седеше в ъгъла и отчаяно прелистваше тесте телеграми и цъкаше.

Потреперих.

– Обзалагам се, че е неделя сутрин. – рекох аз. – Вече дванайсет часа сме тук!

Но беше понеделник сутрин.

Пощаджийчето стоеше като ударено от гръм.

– Неделя сутрин? Но аз дойдох в неделя вечерта. – то се огледа наоколо. – Също като кинопрегледите за Бухенвалд, нали?

Шефът на бобрите благодарение невероятната сила на младостта, беше героят на деня. Той строи хората си в две редици и им тегли конско като истински ефрейтор от едно време. Докато ние лежахме раздърпани из стаята и хленчехме от студ, жажда и глад, скаутите запалиха камината, донесоха одеяла, сложиха на главата на Фред компрес, превързаха безброй ранени крака, запушиха счупения прозорец и приготвиха казани какао и кафе.

Два часа след спирането на тока и замлъкването на еуфиото, в къщата отново беше топло, а ние – нахранени. Тежките белодробни случаи – родителите, седяли до счупения прозорец в продължение на двадесет и четири часа – бяха напомпани с пеницилин и откарани в болница. Млекарят, пощаджийчето и полицаят отказаха лечение и се прибраха по домовете си. Отрядът на бобрите поздравя безупречно и напусна. Отвън по електроснабдяването работеше аварийна група. Останахме само първоначалната компания – Лу, Фреди и Марион, Съюзън, аз и Еди. Изясни се, че Фред има доста значителни контузии и охлузвания, но не и мозъчно сътресение.

Сюзън бе заспала веднага след като ядохме. Сега се размърда и попита:

– Какво става?

– Щастие, – казах ѝ аз – несравнимо, безкрайно щастие! Измервано с киловати.

Лу Харисън, който приличаше на анархист с наболата си, черна брада и кръвясали очи, трескаво пишеше нещо в един ъгъл на стаята.

– Хубаво го каза – щастие на киловати – рече той. – Ще си купуваме щастие, както купуваме светлината.

– Ще се заразяваме от щастие, както става с инфлуенцата – обади се Фред.

Тресеше го. Лу не му обърна внимание.

– Това е кампания, нали разбираш? Първо реклама за дългокосите – „С парите за една книга, която може и да не ви хареса, ще си купите шейсет часа еуфио. Еуфио никога не разочарова.“ После удряме средната класа...

– В слабините ли? – попита Фред.

– А бе на вас какво ви става? – възмути се Лу. – Държете се като че ли експериментът се е провалил.

– Провалил ли?! Можехме да си докараме пневмония или гладна смърт! – намеси се Марион.

– В тази стая имаше представители на цяла Америка и те до един се почувстваха щастливи – продължи Лу. – Не час и не ден... Цели два дни без прекъсване.

Той се надигна достолепно от стола си.

– За да предпазим любителите на еуфио от нещастие, трябва чудото да се пуска и спира от часовников механизъм, нали така? Собственикът го наглася да се включи веднага щом се прибере от работа и да се изключи за вечеря. После пак се включва и се изключва преди лягане. Включва се след закуска, изключва се за работа! Щом излезеш, се включва за жената и децата.

Той прокара ръце през косата си и завъртя очи.

– А продажбите! Боже мой, какви продажби! Никакви скъпи играчки за децата. С парите за едно кино хората могат да си позволят трийсет часа еуфио. За една пета от бутилка уиски – шейсет часа еуфио!

– Или пък голямо шише цианкалий – подхвърли Фред.

– Толкова ли не разбираш? – Лу не можеше да повярва. – Това изобретение ще събира разделени семейства, ще спаси американския дом. Край на споровете какво да се гледа по телевизията. Скучна еуфио-опрограма просто няма.

Прекъсна го чукане по вратата. Един от монтьорите надникна вътре за да съобщи, че ще пуснат тока след около две минути.

– Разбери, Лу – възрази Фред, – това малко чудовище може да ликвидира цивилизацията по-бързо, отколкото пожарът древния Рим. Не се наемам да участвам в убийството на човешкото съзнание и толкоз.

– Майтапиш се! – рече Лу отчаяно и попита Марион:

– Не искаш ли мъжът ти да спечели един милион?

– Не като съдържател на бърлога за електронен опиум – отвърна хладно Марион.

Лу се плесна по челото.

– Хората искат точно това. Все едно Луи Пастър да се откаже от пастьоризиране на млякото.

– Хубаво, че ще пуснат пак тока – рече Марион, сменяйки темата. – Светлина, бойлер, топла вода... О, Господи!

В същия миг светнаха лампите, но ние с Фред вече се бяхме

втурнали към сивата кутия и се хвърлихме отгоре ѝ. Масичката се срути и щепсела се измъкна от контакта в стената. Тръбите на еуфиото за миг просветнаха в червено, после изгаснаха.

Фред унило извади отверка от джоба си и откачи капака.

– Ще ти достави ли удоволствие да се бориш с прогреса? – попита той и ми подаде ръжена, който Еди беше изгървал.

Като в транс аз заудрях с него по стъклените части и жиците на еуфиото. С лявата си ръка и с помощта на Фред удържах Лу да не се хвърли между ръжена и джаджата.

– Мислех, че си на моя страна – каза ми Лу.

– Само да кажеш думичка на някого за еуфиото – отвърнах му аз, – същото ще се случи и с тебе.

И с това, госпожи и господа от Федералната комисия по комуникации, мислех, че нещата са приключили. Излиза обаче, че голямата уста на Лу Харисън не е пропуснала да се раздрънка. Нещо повече. Подал е молба за разрешение, иска да търгува с еуфиото. Той и неговите привърженици са си построили собствен радиотелескоп.

Ще повтора – твърденията на Лу отговарят на истината. Еуфиото може да направи всичко, за което той говори. Щастието, което то дава, е съвършено и непроменливо, въпреки невероятните начални трудности. Нещастията, които станаха при първия опит, несъмнено могат да се избегнат с един часовников механизъм за включване и изключване. Виждам, че апаратът на масата пред вас, всъщност вече има такъв механизъм.

Въпросът не е дали еуфиото върши работа. По това няма спор. Въпросът е дали Америка няма да навлезе в нова, болезнена историческа фаза, в която хората вместо да се борят за своето щастие, просто ще си го купуват.

Най-малко сега е време забравата да се превърне в лудост на нацията. Единствената полза от еуфиото ще бъде, ако съумеем да поставим нещо като бариера на щастието пред нашите врагове, когато защитаваме народа си.

В заключение бих искал да изтъкна, че Лу Харисън, предполагаемият цар на Еуфиото, е един безскрупулен човек. Той не заслужава обществено доверие. Не бих се изненадал, ако е нагласил часовника на тази машинария, така че чрез излъчване да повлияе на вашите оценки, докато вземате решение. Всъщност уредът бръмчи доста съмнително дори

в този момент и аз усещам такова щастие, че ми идва да заплача. Имам най-прекрасното дете, най-прекрасните приятели и най-прекрасното старо момиче на света. А добрият стар Лу Харисън е солта на живота, повярвайте ми. Желя му искрено късмет в неговото ново начинание.

КРАЙ

© 1951 Кърт Вонегът
© 1994 Владимир Германов, превод от английски

Kurt Vonnegut
The Euphio Question, 1951

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1269>]